

Remembrances

A la bona memòria del meu primer company de lletres En Esteve Garrell (R. I. P.)

ERA quan mes primeres il·lusions literàries inundaven d'esperances i desitjos mon esperit...

Exilat a aqueixa xamosa vila (per a mí, no serà mai ciutat); empresonat en un departament de servei públic i enyorant una vida anterior de llibertat i d'estudi, esplaiava, als 16 anys, una melangia d'home de 40, remeiant-me amb l'aprenentatge de versaire per a donar sortida a un estol de sentiments que congestionaven mon cor.

I necessitava un altre que'm comprengués, que m'acompanyés en mon romiatge ideal; perquè'm trobava sol, no gosava a sortir de l'Estació (ma cel·la); tenia por de mí mateix, degut a l'absència d'estímul; em mancava qui m'alentés, que'm donés coratge per a donar-me a conèixer...

I vàreig decidir-me a enviar versos que no tenien res de poètic, a un setmanari de ciutat que m'acollí falaguerament, explotant ma prodigalitat fecunda...

Aleshores, el gran cor d'En Garrell em descobrí; perquè ell també cercava un company (encara que jo era molt més jove) que l'entengués, que pogués copsar ses aficions literàries de les que no'n feien cas els més savis de la vila; al contrari!...

I simpatitzàrem primer, intimàrem després, fins a l'extrem de que qualche producció, de nostra imaginació, que naixés a flor de *quartilla*, era sotsmesa recíprocament a mutual judici.

El jardí del desaparegut *Cafè de Càn Sala*, el del *Casino*, els pòrtics i l'*andén* de l'*Estació*, foren testimonis de nostres esplais literaris amb una compenetració d'idees, una similitud de sentiments poètics i una ingenuïtat que, a voltes, esdevenia infantil.

De plans i projectes d'obres si n'eixiren capdalment de nostres ambicions nobles!...

Perquè d'ingenu, de franc, d'obert de cor, En Garrell no'n podia pas esser més i a ell sí que podia referir-se amb plena certesa el vocable de que era «tot cor»: deia just el què sentia.

Aquella solidesa de caràcter, aquell avorriment que professà sempre a l'hipocresia; les seves conviccions arrelades en l'ànima; la enteresa en els embats de la vida pública, li crearen enemistats acèrrims que sols el miraven contra claror d'un vidre de conveniència òptica; el qual, tant com engrandia sa independència política, son republicanisme purità,

Facsimil del primer número del setmanari "El Congost", fundat per l'Esteve Garrell i sostingut per ell prop de vint anys

sa democràcia sencera, enxiquia ses valors extraordinàries de civisme i llurs mèrits de literat.

Ni les intrigues locals, ni les decepcions contínues, aconseguiren fer-lo claudicar mai. Sabeu perquè? Perquè tots els seus actes, la seva actuació entusiasta en la vida granollerina, era fonamentada en un amor idolàtric a la seva vila...

La literatura endolcia les amargors de les lluites polítiques que sostenia...

Anys després fundà *El Congost* dels seus amors i, naturalment!, volgué que ma jove col·laboració no hi manqués... I així siguié.

En ses columnes vàreig debutar-hi sèriament en crítiques literàries i revistes teatrals. Nomenat corresponal a Ciutat, estava orgullós d'esser-ne; perquè jo li tinc tant afecte a la capital vallesana, que en recordar que aquí vàreig nèixer a la vida literària, em considero *fill, intel·lectualment*, de la vila; siguié ma segona pàtria local i me'n vantava de viure-hi.

En Garrell em deia: —Si tú ets com si ho fossis de fill d'aquí!...

I ho hauria volgut; li hauria agradat, com a mí mateix. Perquè on s'han viscut els anys de la primera volada, és, a mon judici, on hom té més estimació.

Si la vila de Granollers (per a mí —no hi puc fer més— mai serà ciutat) establís una Galeria de sos fills il·lustres, l'Esteve Garrell deuria figurar-hi per dret propi, tant perquè honrà sempre en alt grau a sa població nadiua, com pel martirologi que sofrí en holocauste a l'amor entraanyabilíssim que per a ella sentia.

Dintre i fóra de l'Ajuntament, de paraula, per escrit, desafiant menaços i perills a dojo, lluità i lluità en defensa sempre, a sa manera, pel bon nom de Granollers, en mig dels enconaments polítics de campanar.

Per ço era com un representant de la vila a tot arreu.

Durant molts anys, parlar d'En Garrell era parlar de Granollers.

Honorem sa memòria!

JOSEP BARBANY (Pepet del Carril)

Barcelona, setembre de 1922.

Una lliçó d'en Garrell

RECORDO... que allà l'any 1912, en un piset de l'eixamplis barceloní, l'Esteve Garrell repassava els borradors que tenia fets, teixint la trama de l'obra «La Reina de la Festa». I acabats que tingué els actes, i fins en algunes escenes patètiques, m'els llegí. El què excità més la meua curiositat, en aquella lectura, que ara recordo com a viscuda, són les escenes de l'*Estevet*, en *Lluís* i la *Carmeta*, que motivaren una confessió entre nos.

«Ho veus?» —deia—, és com tu; un impressor que ve de ciutat, que escriu poesies i sap Gramàtica. Els que veniu de Barcelona —quan sou a Granollers— sou més despreocupats; el tracte amb tanta gent desconeguda ens fa perdre la por i parlem amb un aire aciençat.

Tens de treballar molt per a arribar a ésser quelcom; però ets jove i pots crear-te encara una personalitat. Tot depèn de que inverteixis el teu modo de viure: Primer, l'obligació; després, la diversió. Imposa't la tasca d'estudiar una hora cada dia tant sols; fes-te el pensament que has de treballar deu hores en l'oc de nou, i veuràs que prompte en toques els beneficis...»

Així, poc més o menys, m'aconsellà l'avi Garrell, i després he trobat els seus consells en molts llibres de savis.

El dia que'm dedicà l'exemplar de la seva obra, ja impressa, vàreig tornar a reviure les escenes i els consells mentats. Ara, ja tenia una *Carmeta* que m'havia donat el sí (ja que en el teixit del drama no ho logrè), i de poesies no n'he fet d'altres que las expontànies de les relacions amoroses, que jamai he traspasat al paper, però he après un xic de Gramàtica i tracto de conquerir una personalitat.

D'aquest modo, l'essència del seu beneficiós consell viu en mí i presideix tots els meus actes.

MIQUEL GRIVÉ (Veru)